

Rechter beoordeelt PFOS-vervuiling in Zwijndrecht als “bovenmatige burenhinder”, en dat dreigt 3M een fortuin te kosten

3M moet een gezin uit Zwijndrecht vergoeden voor de hinder en schade door de verontreiniging met PFOS. — © katrijn van giel

Medische kosten, lagere waarde van hun huis, psychologische klachten,... De veroordeling wegens burenhinder zou voor de 3M-fabriek in Zwijndrecht heel zware financiële gevolgen kunnen hebben. Zeker als ook andere burens naar de vrederechter stappen.

Steven De Bock

Dinsdag 16 mei 2023 om 18:00

Waarom is 3M nu juist veroordeeld?

De Antwerpse vrederechter oordeelde in een omstandig vonnis dat er sprake is van “bovenmatige burenhinder” door 3M, ten opzichte van een gezin in de buurt. De fabriek veroorzaakte een verontreiniging met PFOS, die zorgde voor verhoogde waarden in het bloed en de grond van de burens. Daardoor kan het gezin van Kurt Verstraete en Isabel De Bosschere uit Zwijndrecht niet ten volle genieten van huis en moestuin. Om het verstoorde evenwicht tussen 3M en de burens te herstellen, moeten de verantwoordelijken van de fabriek de schade vergoeden.

Het gezin krijgt nu een provisionele schadevergoeding van 2.000 euro, maar wat betekent dat?

“Zo’n provisionele schadevergoeding is een voorschot op een nog niet definitief begrote schade”, legt Dirk De Grootte, woordvoerder van het Koninklijk Verbond voor Vrede- en Politierechters uit. Het is nu aan de klagers om te bepalen wanneer zij de geleden schade exact kunnen becijferen en om dan met die claim weer naar de vrederechter te stappen. Daar staat geen termijn op. Dat kan nog tientallen jaren duren. “Finaal is het dan weer aan de vrederechter om die definitieve claim te beoordelen.”

LEES OOK. [Immuunsysteem onderdrukt, vertraagde groei en puberteit: onderzoek toont hoe PFOS impact heeft op tieners](#)

In praktijk kunnen de klagers alle schade die ze oplopen, proberen te verhalen op 3M. De lagere verkoopwaarde van hun huis, medische kosten als iemand ziek wordt, en zelfs hinder tijdens de saneringswerken.

Volgens Geert Lenssens, advocaat van de klagers, is het nu nog te vroeg om al te weten hoe hoog de schade zal oplopen. “De vervuiling met PFAS veroorzaakt ‘sluipschade’. Het valt nu nog niet te voorspellen wat op lange tijd de gevolgen zullen zijn. Maar we houden er rekening mee dat de medische en psychologische schade heel groot kan worden.” In zijn ogen is hier sprake van “een miljardendossier”.

Kunnen alle andere burens van 3M nu ook naar de rechter stappen en met zekerheid winnen?

“Deze uitspraak is zeker en vast een precedent”, zegt Dirk De Grootte, woordvoerder van het Koninklijk Verbond voor Vrede- en Politierechters. “Het is de eerste keer dat een vrederechter een dergelijke vordering inwilligt in het 3M-dossier. En advocaten zullen dit vonnis zeker gebruiken in toekomstige rechtszaken.” Maar dat betekent volgens hem niet dat meteen ook alle andere klachten van omwonenden tegen 3M, of tegen andere fabrieken, tot hetzelfde vonnis zullen leiden. “Een rechter oordeelt geval per geval, op basis van het voorliggende dossier.”

LEES OOK. [Ongeveer 8.800 omwonenden van 3M-fabriek nemen deel aan bloedonderzoek](#)

Maar het laat zich raden dat er nog burens de stap naar de vrederechter zullen zetten. Het Burgercollectief Darkwater3M zal volgens Lenssens begin volgende week nieuwe stappen aankondigen. Al vierhonderd buurtbewoners hebben zich daarbij aangesloten.

Staat er een plafond op de schadevergoeding die een vrederechter mag uitspreken?

Normaal is een vrederechter bevoegd voor schadegevallen tot 5.000 euro. “Maar dan gaat het om zijn gewone bevoegdheden. Hier speelt iets anders. Burenhinder is een ‘bijzondere bevoegdheid’ van de vrederechter, en dan speelt de hoogte van de claim geen rol”, zegt Dirk De Grootte.

De Antwerpse vrederechter oordeelde in elk geval dat hij wel degelijk bevoegd is, hoewel 3M dat betwistte. Hij blijft nu bevoegd, hoe hoog de finale schade ook wordt.

Heeft deze uitspraak gevolgen voor het lopende strafonderzoek tegen 3M?

Nee. De advocaten van 3M vonden weliswaar dat de vrederechter niet kon oordelen omdat er nog een strafonderzoek loopt. Maar de vrederechter oordeelde dat beide procedures los van elkaar staan.

Volgens persrechter Dirk Scheers bestaat bij het vredegerecht het principe “foutloze aansprakelijkheid”. Zelfs als 3M geen fout heeft gemaakt, dan kan het bedrijf alsnog moeten opdraaien voor de herstelvergoeding. Omdat zij de hinder veroorzaakt hebben. Of er daarnaast ook een strafrechtelijke inbreuk is begaan zal dan later door de strafrechter worden bepaald.

“Het voordeel van de procedure bij de vrederechter wegens ‘bovenmatige burenhinder’ is dat die veel sneller gaat”, zegt advocaat Lenssens.

3M kan wel nog in beroep gaan, maar het is niet duidelijk of ze dat ook doen. Noch de advocaat, noch de woordvoerder van 3M was dinsdag bereikbaar voor een reactie.

Wanneer wordt gewone burenhinder eigenlijk “bovenmatige hinder”?

Buren moeten van elkaar een zekere hinder kunnen verdragen. Dat hoort erbij. Maar de vrederechter kan beslissen dat de hinder te groot is.

LEES OOK. [Graafmachine, boomchirurg en 20.000 vrachtwagens op weg naar tuinen in Zwijndrecht: “Na 26 jaar moeten we van nul beginnen”](#)

Hier oordeelde de vrederechter dat de PFOS-waarden in de grond en het bloed van de klagers zo verhoogd zijn dat de waarden niet meer als “normaal” omschreven kunnen worden. Dat is volgens het vonnis het gevolg van de ligging van hun eigendom. Hadden hun huis en moestuin elders gelegen dan zouden ze minder abnormale bloedwaarden hebben. Daarom beoordeelt de rechter de hinder als “bovenmatig”. Daarnaast is het volgens de rechter ook bewezen dat 3M verantwoordelijk is voor die verontreiniging. Het is nu aan hen om de schade door die hinder te herstellen.